

Ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämisen lainsäädäntöhanke (TOVA-lainsäädäntöhanke) Dnro VN/11745/2019

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS 7/2020

Aika: 10.11.2020 klo 13.00-15.30

Paikka: Ympäristöministeriö, Norppa/ Skype-yhteys

Paikalla:

Leena Ylä-Mononen, ympäristöministeriö, puheenjohtaja (etänä)

Oili Rahnasto, ympäristöministeriö (etänä)

Merja Huhtala, ympäristöministeriö/öljysuojarahasto (etänä)

Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö (etänä)

Jari Salila, oikeusministeriö (etänä)

Merja Vuori, Kemianteollisuus ry (etänä)

Fredrik Blomfelt, Metsäteollisuus ry (etänä)

Satu Lyytikäinen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto (etänä)

(edustaa aluehallintovirastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia)

Helena Kontkanen, konkurssiasiamiehen toimisto (etänä)

Marko Nurmikolu, Suomen Kuntaliitto (etänä)

Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry (etänä)

Amanda Aalto, Finanssiala ry (etänä)

Matti Sjögren, Ympäristövakuutuskeskus (etänä)

Kimmo Peltonen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (etänä)

Sini Pietilä, ympäristöministeriö (etänä)

Jouko Tuomainen, Suomen ympäristökeskus (etänä)

Mari-Linda Harju-Oksanen, ympäristöministeriö

Anni Juvonen, ympäristöministeriö (etänä)

Onni Oikari, ympäristöministeriö (etänä)

Kati Leskinen, ympäristöministeriö (etänä)

Poissa:

Tuula Manelius, työ- ja elinkeinoministeriö

Matti Kattainen, Suomen luonnonsuojeluliitto

Mika Kättö, sisäministeriö

Satu Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

1 § Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Leena Ylä-Mononen avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2 § Edellisen kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirja hyväksyttiin sellaisenaan ja se julkaistaan valtioneuvoston säädösvalmistelun ja kehittämishankkeiden sivustolla (<https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>; TOVA-lainsäädäntöhanke, YM033:00/2019).

3 § TOVA-rakennemallit

Merja Huhtala (YM) esitteli TOVA-järjestelmän rakennemalleja sekä järjestelmän kokoluokkaa. Rakennemallien osalta tarkasteltiin ns. TOVA-puolta, koska öljyntorjunnan rahoitusta ja rakennetta koskevat keskustelut ovat poliittisella tasolla kesken. TOVA-järjestelmän rakenne liittyy kiinteästi öljyntorjunnan rahoitukseen.

Amanda Aalto (Finanssiala ry) korosti, että vakuutusala (Finanssiala ry ja Ympäristövakuutuskeskus) näkee mahdollisena vakuutuksen laajentamisen kattamaan YSL 182 a §:ssä tarkoitetut tilanteet ja että vakuutusmallia on pidettävä mukana valmistelussa TOVA-järjestelmän rakennevaihtoehtona. Vakuutusala oli toimittanut ennen ohjausryhmän kokouksen alkua lausunnon (10.11.2020) TOVA-työjaoston kommenttimuistioon (2.11.2020) vakuutusalan ehdotuksesta (1.9.2020) pakollisen ympäristövahinkovakuutuksen muuttamiseksi ja kehittämiseksi. Lausunnossa täsmennetään vakuutusalan ehdotusta ja selvennetään sen sisältöä.

Rakennemalleista käydyssä keskustelussa kokonais kuvan todettiin edelleen olevan auki ja kannanottojen esittämisen olevan tästä johtuen vaikeaa. Vakuutusmallia tulee pitää edelleen mukana yhtenä rakennevaihtoehtona.

Keskusteltiin aiheuttaja maksaa-periaatteesta ja tulevan TOVA-järjestelmän maksuvalmiudesta. Siirtoja talousarviosta halutaan välttää, koska se ei olisi tulevan järjestelmän periaatteiden mukaista. Tapauskohtaisen korvauksen katto nähdään tärkeänä järjestelmän hyväksyttävyyden kannalta. Valtion talousarvion monivuotiseen määrärahaan perustuvassa mallissa määräraha olisi uudelleen budjetoitavissa käytettäväksi vain tiettyyn, laissa määrättyyn tarkoitukseen.

4 § Uusi luonnos 11 § Korvattavat vahingot ja kustannukset

Mari-Linda Harju-Oksanen (YM) esitteli TOVA-lakiluonnoksen 11 §:n uutta versiota.

Keskusteltiin YVD-vahinkojen kattamisesta vakuutuksista. YVD-vahingoissa on epävarmuutta siinä, milloin lainmukainen vahinko tapahtuu ja mitä viranomaiset voivat vaatia näissä tapauksissa tehtäväksi. Yleisesti todettiin, että YVD-vahingot ovat harvinaisia ja toimet ovat tähän asti olleet asianmukaisia. Vastuuvakuutuksissa myydään vakuutusturvaa myös YVD-vahinkoja varten.

Keskusteltiin korvattavista vahingoista, joiden osalta on tullut voimakasta kritiikkiä säännösluonnoksen liiasta väljyydestä. Todettiin 11 §:n luonnoksen menneen oikeaan suuntaan.

Kommentteja sekä pykäläluonnoksesta että kokonaisuudesta toivottiin ennen kuulemistilaisuutta, viimeistään 23.11.2020 mennessä. Kommentteja saa toimittaa 10.1.2021 saakka.

5 § Uusi luonnos TOVA-maksu ja maksuluokkien perusteet

Mari-Linda Harju-Oksanen (YM) esitteli TOVA-maksua ja maksuluokkien perusteita.

Todettiin, että TOVA-riski ilmaisun käyttäminen on hankalaa, jos ei tiedetä yritysten varallisuutta. Ilmaisulle etsitään jokin parempi sanamuoto.

TOVA-maksujen osalta laaja maksupohja koettiin hyväksi vaihtoehdoksi. Lupakohtaisten maksujen osalta keskusteltiin erityisesti siitä, tuleeko järjestelmästä mahdollisesti liian monimutkainen ja toisaalta eriarvoistaako se yrityksiä, koska luparajaukset eri aloilla ovat erilaiset. Yleisesti todettiin,

että järjestelmästä tulee tehdä mahdollisimman selkeä kokonaisuus. Lisäksi todettiin, että maksujen tarkkarajaisuus on ensiarvoisen tärkeää.

6 § Muut asiat

Onni Oikari (YM) esitteli TOVA-tapausselvitystä, joka on tehty tausta-aineistoksi ja valmistelun tueksi. Avilon Oy:n kohdalla selvityksessä jäi saamatta tietoja muun muassa aiheutuneista kustannuksista. Talvivaaran kohdalla puuttuu puolestaan muutamia kustannuksia ja tietoja. Tapaus selvitystä täydennetään sen mukaan, kun lisätietoja saadaan.

Keskusteltiin siitä, miten YSL 182 a § olisi sopinut edellä mainittuihin TOVA-tapauksiin. Todettiin, että useinkaan viranomainen ei saa tietoonsa yrityskauppoihin liittyviä sopimuksia tai kauppakirjoja.

Sini Pietilä (YM) esitteli tietoja kaivosten YSL:n ja kaivoslain mukaisista vakuuksista. Esitetyt tiedot ovat valmistelun tueksi.

Edellisessä ohjausryhmän kokouksessa keskusteltiin öljyntorjunnan KV-rahastoista. Tästä annetaan ohjausryhmälle tietoa myöhemmin.

7 § Seuraava ohjausryhmän kokous on tiistaina 26.1.2021 klo 13.00-15.30

8 § Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15.03.